

Szerkesztői iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal veszi föl
Azonkívül az összes hir-
::: detési irodák :::
Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1916.

XLV. évfolyam, 262. szám.

Szerda, november 15.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott távlati jelentései. —

***

Wilson békemozgalmat indit.

**

Wilson elnök békeakciója. — Az entente új offenzívája Dobrudzsában és Macedóniában. — Burián külügyminiszter Berlinben. — A háborus parlament.

***

— A mai nap hírei. —

Wilson elnök békeakciója.

Budapest, nov. 15. Londonból sürgönyzik:

Mint az Evening Post Washingtonból jelenti, **Wilson elnök néhány hónapon belül megindítja a békemozgalmat.**

Az entente új offenzívája Dobrudzsában és Macedóniában.

Budapest, nov. 15. Szófiából sürgönyzik: A bolgár vezérkar jelenti e hó tizenegyedikén:

A Malik-tónál támadó franciákat visszavetettük Korica felé.

A Florina—Monasztir vasutvonalnál élénk tüzharc.

Kenali-Polognál az ellenség összes támadásai súlyos veszteségeik mellett összeomlottak. Másnap ismételt támadtak, de visszavertük őket.

Dobrudzsában az ellenség előretolt osztagai állásaink felé közelednek.

Budapest, nov. 15. Szófiából sürgönyzik:

A macedóniai harcokkal egyidőben az ellenség támadást kísérelt meg egész Dobrudzsában is, ahol a bolgárok és németek néhány napja mindenütt állandóan érintkezésben vannak az orosz-román csapatokkal.

Tizenkettedikén egy orosz ezred két támadást kísérelt meg a bolgár balszárny ellen. A támadás meghevesült az ellenséget messzire visszavetettük.

Bizonyosra vehető, hogy az ellenség meg fogja ismételni támadó kísérleteit.

Az orosz-román csapatoknak dobudzsai nagy veszteségei élénken nyug-

talánítják az oroszországi és romániai közvéleményt.

Budapest, nov. 15. A bolgár főhadiszállásról jelenti Adorján az Est tudósítója:

Rövid szünet után az entente új offenzívát kezdett a szalonikii fronton alapos tüzéségi előkészítés után, különösen Kenalinál és a Cserna hajlásnál, ahol az ágyutüz nyolc óras pergettüzzé fokozódott.

A szerbek és franciák szuronytámadást intéztek Polog ellen, amelyet a bolgárok visszafoglaltak.

Hétfőn az ellenség ismét a leghevesebb ágyuzást indította az egész fronton, de szuronytámadásba csak a Presba-tó és Kenali-szakaszon mentek át. A támadásokat a legvéresebben visszavertük.

Az új offenzíva összefügg Roques francia hadügyminiszter látogatásával. Briand minden áron folytatni akarja a szaloniki vállalkozást s most arról van szó, beszüntessék-e vagy pedig még nagyobb eszközökkel folytassák a szaloniki-i harcokat. Roques igenlő választ akar kérészkölni s ezért rendelte el az új offenzívát.

Burián külügyminiszter Berlinben.

Budapest, nov. 15. Berlinből sürgönyzik:

Burián báró külügyminiszter ma reggel ideérkezett. Megérkezése után nyomban fogadta Hohenlohe-Schillingsfürst herceg berlini nagykövetségünk látogatását.

Burián báró ma tanácskozni fog Bethmann-Hollweg birodalmi kan-

Burián berlini látogatása különböző folyó természetű ügy megbeszélésének szól s ezen túl menő fontosságot Burián mostani berlini időzésének nem szabad tulajdonítani.

Burián valószínűleg holnap visszatér Bécsbe.

A Deutschland utrakelt.

Budapest, november 15. Londonból sürgönyzik:

Mint a Timesnak Newyorkból jelentik a Deutschland utrakelt hazafelé.

Az önálló lengyel nemzeti bank.

Budapest, nov. 15. Frankfurtból sürgönyzik:

A német birodalmi bank most dolgozza ki az önálló lengyel nemzeti bank szervezetét.

A háborus parlament. — A képviselőház decemberi ülésel.

Budapest, nov. 15. Szász Károly a képviselőház alelnöke az Est tudósítójának kijelentette, hogy a képviselőház decemberi ülésén a legfontosabb és leg-sürgősebb tárgy az indemnitási javaslat s a Ház ezt fogja tárgyalni. December 12-ikén a Ház megkezdheti a javaslat érdemleges tárgyalását. Tizenharmadikán már előterjeszthetők lesznek az interpellációk. A Ház még januárban is fog ülést tartani.

Ha a király összehívja a delegációkat, nálunk új delegátusokat kell választani.

A francia hadügyminiszter a görög királynál.

Budapest, nov. 15. A Reutter-ügynökség jelenti Athénből:

Roques francia hadügyminiszter kihallgatáson volt a görög királynál, akivel megbeszélést folytatott. A megbeszélés főtárgya egy semleges zóna megállapítása volt, amelylyel al akarják kerülni a király katonáinak Venizelosz katonáival való összeütközését.

Felülkerekedés.

— nov. 15.

Ez a kifejezője ma benső megnyugvásunknak, örömeinknek, vigasztalásunknak és békereményünknek. Ebben az egyetlen szóban a világháború döntő eseményei fejeződnek ki a javunkra.

A központi hatalmak hadi helyzetének megjelöléséhez a legalkalmasabb és legkedvesebb szó ez a: felülkerekedés. Mert felülkerekedtünk, a hosszú háború sok ezer veszélye közt, minden ellenségen. A győzelmek hosszú, itt-ott megszakított láncolatát kireparálva újra megfeszítjük, újra diadalog közt vonulunk előre és közelebb a győzelmes békéhez.

Predeál, Medzsidie, Rasovo és Csernavoda meghódítása követte a konstanzai győzelmet. A minden ellenség közt legellenesébb oláhokra sújt most kardunk összeroppantó súlyos csapásokat. Erdélyt megtisztítottuk és most oláh földön diadallról-diadalra nyomulunk előre, visszafizetni busásan, hajléktalanná tett, kirabolt magyarok fájdalmas szomorúságát, kínos szenvedéseit. A felülkerekedésnek ebben a boldogító tudatában benne érezzük minden időközön és veszélyeken át való kitartásunkat. Benne érezzük azt a megfőrheteretlen erőt, amelyet az igazságba vetett hit ad a fronton és az itthon küzdőknek.

A bosszuért való szomjuságunk már lecsillapodott az oláh tömegek kiömlött véréből. Azok a győzelmek harcok, amelyek most az oláh sereg erdélyi veresége után következnek, már nem a visszafizetés bosszuját elégíti ki csupán, hanem a szövetségesek végső céljainak, a világháború javunkra való kialakulásának útját egyengetik biztos kezekkel.

Az oláh haderőt a francia és orosz tiszti segítség sem tudja soká összetartani. A vereségeknek ez a hosszú sorozata megroppantotta azt a bizakodást, amelyet a váratlan betörés látszólagos győzelmével kelteni tudott. Az Erdélyből és Dobrudzsából véres fejjel kivonult oláh sereg már csak szánalmas roncsa az új ellenségnek. Románia, miként elődei: Belgium, Szerbia és Montenegró, azon az uton van, hogy mint ellenség megszűnjön a központi hatalmak számára.

Az oláhokon való felülkerekedés közben anélkül, hogy észrevettük volna, másik jelentős győzelmet is arattunk. Kimerültek az ismétlődő és szünni nem akaró orosz rohamok. Az orosz hadvezetés a siker reményében hosszú hónapokon át majdnem nap-nap mellett tömegeket vetett a halálba, hogy orosz hullák dombjain át előre juthasson. És mi a lucki fűsikerük óta feltartóztatunk minden rohamot, rendületlenül megállottunk, hogy kivárjuk türelmesen az orosz tulerő halálba pusztulását.

A hosszan húzó véres Somme-csátáról a mai jelentésekből elég megtudni annyit, hogy az angolok készülnek ott a támadást beszűntetni. Felülkerekedtek a németek is. Ez a felülkerekedés mérföldes lépésekkel visz bennünket a végső siker felé. Éreztetnünk kell tehát hálánkat és

szeretetünket a szövetségesek és saját vezér katonáink iránt.

Itthon is felül kell kerekedni minden apró szenvedésen és nélkülözésen át a kitartásnak.

HIREK.

— **Hivatalos jelentések november hó 14-ikéről.** A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harcéri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harcér:

Mackensen vezértábornagy hadserege: Dunai monitoraink Giurgiu közelében igen erős ellenséges beavatkozás dacára hét, részben megrakott uszályhajót zsákmányoltak.

Károly főherceg vezérezredes arevonala: Orsovánál megtisztítottuk a Cserna jobbpartját. Oláhország északi részében a harcok ránk nézve állandóan kedvezően folynak. A legutóbbi két napon itt ezer hatszáz foglyot, 9 gépfegyvert és egy ágyút szállítottunk be. Az Ojtozi-szorosnál a románok folytatják támadásaikat. A tölgyesi szakaszon az oroszok a határtól nyugatra több magaslatot kényszerültek feladni. Jakobenyől északra egy orosz előretörés meghiúsult. — Lipót bajor herceg vezértábornagy arevonala: Nincs ujság.

Olasz és délkeleti harcér:

Jelentősebb esemény nem történt.

Események a tengeren:

A november 13-ról 14-re virradó éjszaka egy tengeri repülőrajunk Doberdónál katonai építményeket és Boliguanál az ellenség védelmi repülőterét robbanó- és gyújtóbombákkal igen hatásosan bombázta. Több hangárt telibe találtunk és nagy tüzet idéztünk elő. A heves lövés ellenére valamennyi repülőgépünk sértetlenül tért vissza. — Flottaparancsnokság.

A német nagyfőhadiszállás jelentései:

Nyugati harcér:

Rupprecht trónörökös hadserege: Az Ancre mindkét oldalán tegnap elkeseredett harcok voltak. Szőgalakban délnyugat felé előugró állásaink ellen az angolok legnehezebb ágyúkkal előkészítő tüzelést összpontosítottak, amelyet erős támadások követtek. Ezek során az ellenségnek tekintélyes áldozatok árán sikerült bennünket a Beaumont-Hamel és St. Pierre-Divion közti és az ehhez oldalt csatlakozó vonalakból egy előre elkészített harántállásba visszazorítani. Makacs védekezésünk nekünk is tetemes veszteségünkbe került. A Hebuternetől keletre kezdődő és Raucourtól délre végződő támadási harc vonal más pontjain az angolokat, ahol állásainkba benyomultak, gyalogságunk gyors ellentámadással kiverte. A franciák támadásai a Sailly-Saillissal szakaszon meghiúsultak. — A trónörökös hadserege: A Maas keleti partján a tüzérségi tevékenység az esti órákban élénk volt. A franciáknak hardaumonti vonalaink ellen intézett felderítő előretöréseit visszautasítottuk.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arevonala: Különösebb harc tevékenység nem volt. — Károly főherceg vezérezredes arevonala: Jakobenyől északra az Erdős-Kárpátokban orosz különítményeket állásaink előteréből tüzeléssel elűztünk. Az oroszok a Gyergyó-hegységben német és osztrák-magyar csapatok támadásai elől a határ felé vonultak vissza. A tölgyesi-szorostól délre bajor és osztrák-magyar zászlóaljak a szívós védekezés ellenére szintén előrejutottak. Az Ojtozi-völgy mindkét oldalán egyes magaslatok birtokáért tegnap is kisebb harcok folytak. Az erdélyi déli harc vonalon a harcok ránk nézve kedvezően folynak. Ismét több száz foglyot jutott kezünkre. Magánál a Vöröstonyi-szorosnál hat tisz és 650 főnyi legénység.

Balkán harcér:

Mackensen vezértábornagy hadserege: Dobrudzsában nincs ujság. A bevált osztrák-magyar monitorok tűzharok után a Duna román partjáról Giurgiu mellett hét uszályhajót szállítottak be, melyek közül öt meg volt rakva.

Macedón arevonala:

Korca vidékén oldalosztogaink és a francia gyalogság és lovasság közt újabb csatározásokra került a sor. Az entente-csapatok támadása a monasztiri sikon és a Csernától északra tovább tart. A harc még nem ért véget.

Repülőcsapataink október havában is nagy sikerrel oldották meg feladataikat, amelyek főleg a nyugati harcérben voltak nehezek és sokoldolauk. Elismerés és hála illeti különösen a tüzérség és gyalogság megfigyelő repülőit. Az ő hatásos védelmüket harci repülőink, amelyek külön feladataikat is fényesen teljesítették és elhárító ágyúinkat tüzelésükkel teljesen biztosították. Amíg mi 17 repülőgépet veszítettünk, addig ellenfeleinknek nyugaton, keleten és a Balkánon 104 repülőgépe veszett el. Ebből 3-at légiharcban semmisítettünk meg, 15-öt alulról lőttünk le, 6 vonalaink mögött volt kénytelen leszállani, 66 ellenséges repülőgép birtokunkban van, míg az ellenség vonalain tul 44 repülőgépet láttunk lezuhanni. — Ludendorff.

— **Hess Rezső tábornagy.** A király Hess Rezső altábornagynak, a temesvári katonai parancsnoknak a tábornagyi címet és jelleget adományozta.

— **Katonai kinevezés.** A király Kócs Kálmán 5. honvéd gyalogezredbeli századost őrnaggyá nevezte ki.

— **A lakásbér maximálása.** A hivatalos lap tegnap rendkívüli kiadásban közölte a kormány rendeletét a lakásbérek és lakbérfölmondások korlátozásáról, valamint a közintézmények részéről kötött bérleti szerződések meghosszabbításáról. A nagyfotosságu rendelet főbb intézkedései ezek:

Olyan lakásoknak és velük együttesen bérelt helyiségeknek bérét, amelyeknek évi bérösszege a lakásbéren fölül fizetett járulékokkal együtt a jelen rendelet életbeléptekor Budapesten ötezer koronát, 20.000-nél nagyobb lakosságu helyiségekben háromezeröttszáz koronát, ennél kisebb helyiségekben kétezeröttszáz koronát meg nem halad, a minisztérium további rendelkezéséig, tekintet nélkül a bérleti és bérfizetési időszakokra (évi, fél-évi, negyedévi, havi, heti lakások) a lakásnak akár jelenlegi, akár új bérleti szerződésben nem lehet magasabb összegre emelni vagy magasabb összegben megszabni annál a legmagasabb összegnél, amely az 1914. évi február hó 1. napjától 1916. évi november hó 1. napjáig bezárólag terjedő időbe eső valamelyik bérleti időszakban, ideértve az 1916. évi november hó 1. napjával kezdődő bérleti időszakot is, az illető lakásra nézve bérül volt kikötve. Ugyanez a szabály az évi bérösszegére való tekintet nélkül irányadó az olyan bérlettel szemben, aki a lakást egyúttal keresetszerű foglalkozásának céljaira is használja. A rendelet intézkedései nem adnak jogot a lakbér emelésére, amennyiben ez a szerződés vagy a lakbérleti szabályok értelmében ki van zárva; viszont azonban nem érintik az 1916. évi november hó 1. napja előtt több évre kötött bérleti szerződéseknek azokat a rendelkezéseit, amelyek a béremelkedést megszabják. A rendelet alá eső lakások bérletét a bérbeadó vagy az, aki az ingatlan elidegenítése vagy más körülmény folytán helyébe lépett, fölmondással a minisztérium további rendelkezéséig nem szüntetheti meg, kivéve azt az esetet, ha a bérbeadó a bérletet a bér nemfizetésére vagy egyéb ok miatt a szerződés vagy a fönálló jogszabályok értelmében rendki-

Telefon 330.

Csütörtökön, 1916. évi november hó 16-án két előadás, az 5 órai zónaelőadás félhelyárakkal, a fél 9 órai rendes helyárakkal.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN

Telefon 330.

Az amatőr.

Elsőrangú detektív-történet 4 felvonásban. — A főszerepben Ernst Reicher mint Stuart Webs.

Az őrangyal. Mesejáték 2 felvonásban.

Salzburg. Látványos.

vüli vagy rögtöni hatályu fölmondással, vagy a határozott időre kötött bérleti szerződésben megállapított különös fölmondási okok alapján megszüntetheti.

— **Hivatalvizsgálat a munkásbiztosító pénztárnál.** A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal részéről dr. Sigmund Emil miniszteri osztálytanácsos és Csutor Kálmán miniszteri számellenőr öt napig tartó általános vizsgálatot tartottak a nagybecskereki kerületi munkásbiztosító pénztárnál. A vizsgálatot vezető miniszteri osztálytanácsos teljes megelégedését fejezte ki a kerületi pénztár vezetősége előtt az elért eredmény felett.

— **Köszönet.** Freund Adolfné 20, Freund Lajos 5 koronát adományozott ingyentejre, mely adományokért ezton is köszönetet mond az Anya és Gyermekekvédelmi Bizottság.

— **Adományok az erdélyi menekülteknek.** Az erdélyi menekültek részére újabban a következők adományoztak ruhaneműket a rendőrség útján: Heufeld Béla, Laux Matyás, Fenyvesi Izsó, Frank Lajos, Sindelás Béla, Homa Kálmán, Singer Gusztáv, Ország Péter, Jeszenszky Nándor, Czika László, Horváth Mária, azonkívül Benő Tivadarné 3 koronát.

— **A Városi Mozi,** amely most a legértékesebb filmekkel kedvekedik a nagybecskereki közönségnek, tegnap igazán nagy élvezetet nyújtott a „Három ernyő meg egy fel” című vígjáték előadásával. Ez a vígjáték a legkitűnőbb filmvígjátékok közé tartozik. Finom és e mellett mégis kacagtató humora, pompás kidolgozása, kiváló főlvételei és a szereplők (élükön Henny Portennei) művészi játéka valószínűleg elragadta a közönséget, amely az egész darab alatt nem fogyott ki a kacagásból.

Holnap csütörtökön a híres Webbe-féle detektív történetek egy kiváló alkotását „Az amatőr”-t mutatja be a Városi Mozi és e mellett érdekes kísérő műsor is lesz.

— **Betörés a csónakházba.** A Torontói Hajósegélytégaparti csónakházába a napokban, a nov. 9—14-ike közti időben ismeretlen tettes álkulcsal behatolt s onnan törülközőket és ruhaneműket ellopott. A rendőrség nyomozza a betörőt.

— **A vasuti arcképes igazolványok megújítása.** A magyar királyi államvasutak temesvári üzletvezetősége közölte, hogy a féláron való utazásra jogosító arcképes igazolványoknak 1917. évre érvényesítését a következő sorrendben eszközli: November hó első felében Krassószőrenyvármegye, november hó második felében Temesvármegye és december hó első felében Torontál vármegye területén lakó igényjogosult tisztviselők és családtagjaik arcképes igazolványai fognak meghosszabbíthatni, míg december hó második felében azoké, akik valamely fontos és indokolt ok miatt a meghatározott határidőket nem tarthatták be. Külön figyelmet kell a igényjogosultakat, hogy az arcképes igazolványok beküldésének ideje alatt egyszeri utazásra jogosító féláru igazolványt csak abban az esetben kaphatnak, ha a szabályszerű kérvényt záradékoló hatóság az előirt záradékolási formán kívül azt is igazolja, hogy az illető arcképes igazolványa meghosszabbítás végett az üzletvezetőségekhez beküldetett. Egy kérvényen meghosszabbítás és egyszeri utazásra szóló igazolvány nem kérhető. A kérvények kiállítására, illetve hivatalos összesítések és kimutatásokra vonatkozó elvi és formai kérdésekben a már az elmúlt évben kiadott részletes tájékoztató irányadó.

— **Eltűntek kutatása az ellenséges fogolytáborokban.** A „Katona-Nyomozó Jegyzék”, mely a Magyar Vörös-Kereszt Egylet budapesti Tudósító Irodája vezetőinek: Bathány Lajos gróf és Hadik-Barkóczy Endre gróf kiadásában jelenik meg, már eddigi kutatásai során is jelentős eredményeket ért el. Sok olyan eltűnt katona sorsára derített világosságot, akinek személyét illetően a hivatalos nyomozás holt pontra jutott. A szerkesztőségnek legújabb sikerült biztosítania a wieni Gemeinsames Zentralnachweisebureau útján, hogy a Katona-Nyomozó Jegyzék minden száma az ellenséges fogolytáborokba is eljusson s ezzel újabb lehetőséget nyitott arra, hogy kutatásai még több esetben és még eredményesebbek legyenek. A Katona-Nyomozó Jegyzéket B. Virágh Géza szerkeszti. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Váci-u. 38., I. em., ahol a Katona-Nyomozó Jegyzék közlési feltételei és minden egyéb felvilágosítás megtehető.

— **Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!** Hadsegélyező Hivatal főpénztára. Képviselőház.

Levél Lublinból.

A lengyel királyság proklamálásának napja Lublinban.

Lublin, nov. 10.

Az ősi lengyel koronázó város: Lublin fölött kisütött a napsugár. Tavasz — az őszben! A lombhullató novemberben — új március fénye ragyog: a feltámadt szabadság bontotta ki szárnyait.

A lengyel királyság proklamálása a lengyeleket csaknem váratlanul érte. Tudták, hogy el fog következni ez az idő, de későbbre várták. Elképzelhető, hogy a váratlan öröm szinte elbódította a lengyeleket: olyanok voltak, mint az, akit valami váratlan öröm ér, amelynek értékét az első pillanatban fel sem tudják fogni.

— Egy reggel arra ébredt fel Lublin lakossága, hogy a középkori házak falán öles plakátok jelentek meg: a boldog örömet hirdető proklamációk:

— Nincs még veszve Lengyelország! — Ujjongott fel százezer ember. S az első percben kipirultak az arcok, hogy a másik pillanatban a könny is átvegye a maga megillető részét. E reggelen egész Lublinban nem maradt szem szárazon. De ezek a könnyek: örömkönnyekek voltak. Egy század óta visszatartott könnytenger ömlött ki e pillanatban a szívekből, hogy helyet adjon a jövőbe vetett hitnek és reménységnek.

— A proklamáció hivatalos publikálása épen vasárnapra esett. Igazán „tenger nép” volt az utcán. Ez annál kevésbé csodálatraméltó, mert hiszen az utcai élet talán sehol sem olyan élénk, mint a lengyel városokban. A lengyel valósággal az utcán lakik. Délben s a nap bármely pillanatában ép olyan élénk a korzója, mint az u. n. hivatalos korzó-idő alatt, délután 5—7 óráig. Elképzelhető: mennyi nép tolongott a királyság proklamációjának hírére az utcán. A házakra felröppentek a lobogók. A lengyel színek mellett temérdek magyar lobogó. Mintha ezeknek a testver zaszlóknak színei teleharsogták volna a szűk lublini utcákat az ősi lengyel közmondással:

Venger-pollak dva bratanti
lao sabli, ido sklanki

ami annyit jelent, hogy „a magyar és a lengyel rokonnok úgy a kardforgatásban, mint a pohár mellett.”

A híres Krakovszka-Ulicán végig feketélt az ujjongó tömeg, mely egymás kezéből kapkodta ki a két lublini lapnak: a „Głos Lubelskie”-nek és a „Zemle”-nek külön kiadásait.

— Vége a rabságnak! Szabad Lengyelország! Eljén Vilmos császár. Eljén Ferenc József! — orvítottak a rikácsolások a cikkek címeit. A kirakatokban szintén megjelentek a lengyel színekben beszélő virággruppok között a központi határnak vezető tejedelmének arcképei, amelyek előtt meg-megállt a sokaság es kendőlobogással, narsany szóval köszöntötte őket.

— Majd messziről nagy moraj hullámverése hallatszott, mely mindinkább erősödött, míg végre hatalmas eljénzéssé változott. A nagy tömeg a főterre vonuló lengyel banderiumot köszöntötte. A szemnek egy pillanatra rajtuk kellett rejejtkezni. Gyönyörű lovakon, nemzeti viseletben lengyel nemesek robogtak át a Krakovszka-Ulicán. Hogyan tudtak ily rövid idő alatt összegyülekezni? Máig is titok előttem.

A proklamáció hivatalos kihirdetése után ujjongó, nemzeti dalokat éneklő diákok jártak be az utcákat, akikhez termé-

szetesen temérdek nép esatlakozott. Az esti órákban azután fáklyamenettel összekötött zenés takarodó volt, mely alkalommal pazar fényözönben uszott az egész város.

Este ünneplő szépséggel teltek meg a színházak, mozik és mulatóhelyek. Színháza tulajdonképpen csak egy van Lublinnak: a Teatre Wielki, melyben mostanában a Teatre Wielki, amelyben mostanában legtöbbször magyar operetteket játszanak: a Leányvásárt és a Cigányszerelmet. Ezen az estén a stár a lubliniak kedvenc primadonnája: Godlewszka kisasszony hazafias költeményt szavalt el, a lelkesebb publikum előtt. A Teatre Miniatur már nem annyira színház, mint inkább orfeum. De ezen az estén ott is elesendősült egy pillanatra a pajkos sánszon és helyett adott a hazafiúi öröm — dalának. A mozikban — ilyen öt van Lublinban — esupa katonai kép ment ez estén, természetesen meg-megújuló tapsvihár között. Egész éjjel 1 óráig tombolt az utcai élet. A kávéházak és vendéglők zsúfolásig telve s cigányzene játszott a ősrégi lengyel dalokat, eleven ütemű mazurkákat.

— Lublin egyébként ettől a nagyjelentőségű eseménytől függetlenül is megérdemli, hogy mi magyarok érdeklődő szemmel tekintsünk feléje. A magyarok iránt érzett rokonszenv itt igen nagy. Valósággal testvérenek tekintenek bennünket, kik a történelem folyamán mindig egymásra voltak utalva.

A város élete ma már normális. De bizony két év előtt nagy veszedelem lebegett a város lakosai fölött. Akkortájt, midőn én odakerültem, alig volt Lublinban egy utca, amelynek bejáratánál ott ne lengett volna a halálfejes lobogó, mely a „kiütéses tifuszt” jelentette. Itt valószínűleg csodát művelt az orvosi tudomány. Ma nincs a városban egyetlen tifuszos beteg sem.

— A megindult kereskedelmi forgalom nagy arányokat öltött. Különösen Lublin régi specialitása: a prémárak kereskedelme indult hihetetlen fejlődésnek. Csodálkozva kérdeztem magamban, hogy az Oroszországtól elzárt város honnan vette ezt a töméntelen ritka prémét. Ezt máig sem tudom egész bizonyossággal megállapítani, de nagy a valószínűsége annak a megállapításnak, amelyet egyik főzsgyökerez lublini lakos ismerősöm mondott:

— Uram! Itt elképzelhetetlen értékű prémárut rejtettek el. Még pedig úgy, hogy a legszorgalmasabb kutatás ellenére sem tudott annak idején az orosz hadsereg hozzáférközni. Pedig ugyanamúnt kutató utána.

— Egy fél évvel ezelőtt még aránylag olcsón lehetett pompás prémekhez jutni, ma már nagyot szökött ennek az ára is. De a kínálat azért láthatóan nem csökken, pedig a frontról visszatérő tisztek pénzük legnagyobb részét Lublinban hagyják s prémekkel megakodva térnek haza.

A kereskedelem mellett a kormányzóság rendkívül nagy gondot fordít a gazdasági fellendülésre. A földbirtokosokat minden irányban nagyarányú támogatásban részesítik. Ennek meg is van az eredménye. Mert nincs terület egy tenyérnyi sem, amely műveletlen maradt volna. A burgonyatermés az idén nagyszerűen sikerült, úgy, hogy Bécsnek 10.000 waggon burgonya jutott. Budapestnek pedig 1000 kocsirakomány.

Az élet egyébként normális s noha a fronthoz való ut itt halad át: szenzációkkal nem igen szolgál. Ha csak szenzáció-

nak nem tartjuk a legutóbbi napoknak egy idegizgató eseményét: 7 rablónak a felakasztását. A kivégzést nagy tömeg, mintegy 20.000 ember nézte végig. Két nőt és öt férfit aggattak a bitófára. Ezek a rablók annak idején felhasználták azt az elvadult állapotot, mely az orosz kivonulás után állott be s egy titkos uton megszerzett orosz gépfegyverrel kezdtek dolgozni. Innen kapták a nevüket is: „gépfegyveres rablók”-nak nevezte őket a nép. A lublini kormányzóság területének föld-birtokosait támadták meg és zaklatták állandóan, míg végre a mi tábori csendőrségünk kézrekerítette őket.

Dr. É. B.

Könyveket a harctérre! Küldjünk könyveket és folyóiratokat a harctérre. A könyveket és folyóiratokat a Torontai megyei Közművelődési Egyesület készségegel továbbítja.

TAJÉKOZTATÓ.

Az ingyenes olvasóhelyiség és közkönyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig. Könyvtárára vasárnap szerda, péntek délután 5-7 óráig.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt es kütszéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjegylete” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. u. 2-5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközöltnének.

Lakást keres

két önkéntes jó barát, lehetőleg uri családnál, hol nemcsak kényelmes szobát, hanem egyuttal kellemes otthont találhatnak.

Szíves ajánlatokat „Őszi esték” címen a kiadóba kérnek.

Keresek olyan kisasszonyt, aki több nyelven beszél.

Dr. Anuica Aurél ügyvéd
Nagybecskerek, József főherceg u. 6.
1345-3.1

Ház eladó

NAGYBECSKEREKEN, ötszobás urilakással.

Ugyanott elköltözés folytán eladó néhány műtárgy, eredeti festmény, híres mesterek metszetei s képes folyóiratokból álló könyvtár is. : : :
— Közelebbit a kiadóhivatalban. —

1267-x.15

Kinőtt

de jó állapotban levő

gyerekruhákat

ugymint télikabátot és meleg felsőruhákat megvesz

a rendőrkapitányság

Nyomdásztanoncul

légalább két középiskolát jó eredménnyel végzett fiu-ti-fizetéssel azonnal felvétetik

lapunk nyomdájában.

Kifutó leány

alkalmazást nyerhet azonnal nagyobb helybeli iparvállalatnál.

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Biztosítási ügynökségek:

Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.-Francia bizt. társ. József fkg.-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Ált.) Árpád-u. 21.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Hunyadi-u.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Martinov Szvetozár Szerb egyház palota.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-utca.

Butorgyár:

Bencze A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv.Guttman Jakabné és fiai. Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 9.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mészik Imre, Pénzügyi palota.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:

Mészik R. özvegye, Hunyadi-utca.

Fényképész:

Kremser István, Gizella-part.
Oroszy Lajos, Korona-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis É., Erzsébet-hidon túl, Ambrózy szappangyár épületében.

Fűszerkereskedő:

Blesz Ferenc, Megyeház-u. 2. Tarnai-féle ház.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműaru-, rövidáruüzlet:

Benó Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Kőművesek:

Hoff N. és társa.

Lakatosműhely:

Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Női kalap- és kézimunkaüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Női kalap divatterem és előnyomda:

Szehr Mariska, Gizella-part. Kurländer-udvar.

Női kalap divatterem és kalapvasalás:

Andresz A. Főter, Bauer-ház.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-utca.

Sírkőraktár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálloda, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához” c. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és Társa, Kültelek.
Schwirllich Alajos, Aradáci-utca

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bencze A. és Fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.

Uridivatruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király söresarnok.
Marcoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Remsing Máttyás, Otthon-söresarnok.
Tóth és Norizsán, a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.